

ספרות עברית וכללית

לבתי ספר דתיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון — (1x30) — 30 נקודות
פרק שני — (1x30) — 30 נקודות
פרק שלישי — (2x20) — 40 נקודות
סך הכל — 100 נקודות
שלושת הפרקים בבחינה הם חובה.
ענה על השאלות בכל אחד מן הפרקים על פי ההוראות
ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.
ד. הוראות מיוחדות: (1) חובה לצרף למחברת הבחינה את הרשימה המודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.
(2) אין לחזור ולהדגים בתשובות שונות על פי אותה יצירה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — נושא בין ז'אנרי: הורים וילדים

(30 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1-2

1. ביצירות רבות מתוארת מערכת יחסים מורכבת או לקויה בין הורה לבנו או לבתו. תאר את המורכבות או את הליקוי במערכת יחסים זו. האם הם באים על תיקונם בסוף היצירה? בחר באמצעי אומנותי באחת מן היצירות עליהן כתבת והסבר כיצד הוא משקף את המורכבות או את הליקוי במערכת היחסים המתוארת ביצירה. ענה על פי סיפור ושני שירים או על פי שני סיפורים ושיר.

2. "חוסך שבטו שונא בנו ואוהבו שיחרו מוסר" (משלי י"ג, כ"ד)

- הורים בוחרים לחנך את ילדיהם באופנים שונים - באמצעות גילויי אהבה וקירבה, נתינה והקרבה, שיתוף והעברת אחריות, בהטפות מוסר, בענישה ועוד.
- תאר באיזה אופן בוחר ההורה ביצירה לחנך את ילדו. כיצד מרגיש כל אחד מהם ביחס לדרך חינוכית זו? בחר באמצעי אמנותי אחד המשקף את רגשות ההורה ובאחד המשקף את רגשות הילד. ענה על פי סיפור ושני שירים או על פי שני סיפורים ושיר.

פרק שני — נושא בין ז'אנרי: זוגיות ואהבה

(30 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 3-4

3. ביצירות שלמדת בנושא "זוגיות ואהבה" ניתן לראות דמויות נשיות ייצוגיות.

כתוב באיזו מידה ניתן לראות בדמות המרכזית במחזה או רומאו שלמדת, דמות ייצוגית למקומה ולתקופתה. הסבר והדגם את דבריך. בחר באמצעי אמנותי אחד שתורם להדגשת הייצוגיות של הדמות ונמק את בחירתך.

4. יחסים בין בני זוג מתאפיינים פעמים ברגשות של ריחוק, תסכול ואכזבה ופעמים ברגשות של קירבה, הערכה ותמיכה.

הסבר והדגם כיצד רגשות אלה (ריחוק, תסכול ואכזבה ו/או קירבה, הערכה ותמיכה) באים לידי ביטוי ברומן או מחזה שלמדת. כיצד אמצעי אמנותי אחד ביצירה תורם להדגשת רגשות אלה?

פרק שלישי – נושא בין ז'אנרי: שקופים

(40 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 5-9 (לכל שאלה 20 נקודות)

5. קרא את השיר שלפניך וענה על השאלה שאחריו.

מתחת לפני האדמה / אלי אליהו

ומה לעשות שְׁאֲצָלִי
הַנְּתוּחַ הַצָּלִיחַ וּבִגְדָד
מֵתָה. וְלֹא נֹתְרָה
אֶלָּא הַמוֹסִיקָה שֶׁהָיָה אָבִי
שׁוֹמֵעַ בְּתַחֲנוּת הַבּוֹשָׁה,
כְּשֶׁהִמְתִּין בְּחִיּוֹן הַתֵּת-קֶרֶקֶי,
לְקַחַת אוֹתִי אֶל צָבָא הָעַם
בְּדַרְכּוֹ לְעִבּוּדָה.

וְלֹא אֶשְׁכַּח לְעוֹלָם
אֶת עֶצֶב יְדוֹ הַמְּגֻשָּׁשֶׁת
אֲחֵר הַעֲבָרִית, לְהַחֲלִיף מֵהָר,
לְפָנַי שְׂיוּצָאִים וְעוֹלָם
מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה.

א. הדובר בשיר מביט לאחור ומעיד שישנם דברים שהשכיח מלבו וישנם דברים שלא ישכח לעולם.

הסבר והדגם קביעה זו על פי השיר. תאר שני אמצעים אומנותיים בעזרתם

מעוצב המתח בין השכחה והזיכרון. (12 נקודות)

ב. הסבר את הבית השני. ציין במה הוא דומה ובמה הוא שונה מן הבית הראשון. (8 נקודות)

6. קרא את השיר שלפניך וענה על השאלה שאחריו.

מי שנפלה עליו מפולת / אלחנן ניר

"מי שנפלה עליו מפולת
ספק חי
ספק מת
ספק הוא שם
ספק אינו שם
מפקחין עליו
אף-על-פי שיש בו כמה ספיקות"
(שולחן ערוך, אורח חיים, שכ"ט, ג)

ומי שלא נפלה עליו מפלת
והוא ספק חי ספק מת
ספק שם ספק לא שם
מי בכלל יודע ממנו .
וכמה ספקות שיש בו
וכמה רעדים וגדרות דם
שחיסות קטנות בנריד
והשטה פורחת
ואין מי שיפקח עליו
יפרש אליו פנים בתפלה ויאמר לו
ברוך אתה
בית ויאמר לו : אתה נראה טוב היום
אולי תקפץ לקפה
מי בכלל יודע
ממנו

המילים "ויאמר לו" חוזרות פעמיים בשיר. הסבר מה חשיבותן בהקשר של השיר כולו, בתשובתך התייחס גם לשתי השורות האחרונות בשיר.

7. קרא את השיר שלפניך וענה על הסעיפים א-ב שאחריו.

המנון ילדי העובדים הזרים / רוני סומק

אֲנַחְנוּ יְלָדִים עִם שְׁעַר צָמָר פִּלְדָּה,

הָרִי גֶעֶשׂ בְּשִׁמּוּרַת הָעֵין

וְלִשׁוֹן הַנְּזִהָרֶת מִלְּגִלְגַּל סְלָעִים קָשִׁים

מִהַשְׁפָּה שֶׁל הַתּוֹרָה.

אֲנַחְנוּ, שְׂגָדְלָנוּ בֵּין כְּתָמֵי הַמָּלֵט שֶׁעַל חֲלָצַת אֲבָא

לְבִין סְמִרְטוּטֵי סְפוּנָג'ה שֶׁל אִמָּא, שְׁנִקְתָּה לָכֶם

אֶת חֲדָרֵי הַבֵּית וְלָנוּ אֶת

חֲדָרֵי הַלֵּב,

לֹא נִשְׁכַּח אֶף פֶּעַם אֵיךְ בְּשִׁיר שֶׁל בִּינְאָלִיק, שְׁלִמְדָתֶם

אוֹתָנוּ בָּנוּ, בְּכָה פָּרַח שְׁנִעְקָר מִהֶגְנָה,

וְאֵיךְ צִיָּרְנוּ לְכַבּוֹדוֹ מִמַּחְסוֹת

שְׁמָחוּ מִגְבְּעוֹלוֹ אֶת טַל הַבְּקָר.

אֲזִי, לֹא יָדַעְנוּ שֶׁאֵלֶּה יִהְיוּ

הַמַּמְחִסּוֹת שֶׁלָּנוּ.

א. "המנון" מוגדר גם כשיר רשמי של מדינה או של ציבור מסויים, שמייצג אותו ואת ערכיו.

מה תורמת הגדרה זו להבנת השיר? הסבר והדגם את דבריך. (10 נקודות)

ב. מה תרומתו של אזכור שירו של ביאליק להבנת השיר? (10 נקודות)

8. קרא את השיר שלפניך וענה על השאלה שאחריו.

זו אני מדברת / יודית שחר

שרות לקוחות שלום זו אני מדברת

כן, במה אוכל לעזור,

מצטערת גברת אני יודעת שהמתנת הרבה בתור

לא, אני לא יכולה להעביר לאחראי משמרת,

גברת, פה השיטה מדברת, אמנה, משוברים על בצועים,

בנוסים למשאבים אנושיים מצטיינים,

ובראש חדש משכרת שלא גומרת לכסות

על שרשי השערות הלבנות.

(גברת, את לא שומעת שהתינוק שלך בוכה?)

זו אני מענה אנושי מדברת אליך:

עשרים וארבע שעות ביממה שבעה ימים בשבוע

אנחנו כאן, אמה לאמה מתחת לאדמה

מצאת החמה עד לצאת הנשמה

במקום שקוראים לו אופן ספיס, מוארות גיאון

ללא חלון, שרותים בפנה ואחראית שמאזינה

וקונסת כשאני אונסת בצורה לא מנמסת

את חבילת השקרים השנה לכל נפש,

גברת, זה לא משנה מה את אומרת,

(התינוק שלך לא מפסיק לבכות)

לכל איש יש תג מחיר ושקר מזוהר שמאיר

את דרכו ממרום.

במה אוכל לעזור?

בחר בשני אמצעים אמנותיים בשיר והסבר את תרומתם להבנת הדוברת בשיר או לעיצוב החוויה המרכזית בשיר.

9. המקרה המוזר של הכלב בשעת לילה / מארק האדון

ניתן לראות את הרומן כבעל מאפיינים של רומן חניכה, רומן מסע, רומן בלשי.
הסבר קביעה זו ובסס דבריד על דוגמה אחת או יותר לכל אחת מן הסוגות (רומן חניכה, רומן מסע, רומן בלשי).

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל

אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך